

Statenvoorstel 33/09 A

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 2 oktober 2009

Statencommissie : Commissie Economie, Mobiliteit en Grote
Stedenbeleid, 18 september 2009

Onderwerp

Resultaten monitoring en toekomst Goedkoop openbaar vervoer pilot 1
(doelgroep 12- en 65+)

's-Hertogenbosch

Datum

28 juli 2009

DIS-nummer

1567185

Directie

Economie & Mobiliteit

Bijlage(n)

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting

De effecten van de pilot Goedkoop Openbaar Vervoer voor de doelgroep 12- en 65+ (GOV1) zijn via een uitgebreid monitoringsprogramma onderzocht. De onderzoeksresultaten laten zien dat de pilot al na een betrekkelijk korte meetperiode van negen maanden als succesvol is aan te merken. Op basis van deze resultaten zal Provinciale Staten een besluit nemen over wel of niet structureel voortzetten van GOV1 met ingang van 1 november 2009.

1. Inleiding

Op 1 februari 2008 hebt u besloten tot twee Brabantbrede pilots Goedkoop Openbaar Vervoer (GOV):

- Pilot 1: personen tot 12 jaar (12-) en van 65 jaar en ouder (65+) kunnen maximaal een uur reizen, inclusief overstap, voor € 0,30. Deze pilot loopt van 1 mei 2008 tot 1 november 2009. De doelgroep is circa 10% van het totaal aantal reizigers;
- Pilot 2: personen van 12 tot en met 64 jaar kunnen en buiten de spitsuren en op zaterdag, zondagen en feestdagen maximaal een uur reizen voor € 0,60 en tijdens de spitsuren (werkdagen voor 09.00 uur) voor € 0,90. Deze pilot loopt van 1 januari 2009 tot 1 juli 2010. De doelgroep omvat circa 90% van het totaal aantal reizigers.

Het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) neemt gedurende de gehele looptijd volledig deel aan de pilot GOV1 en vanaf 5 april 2009 met een beperkter kaartassortiment aan pilot GOV2.

2. Monitoring

2.1. Reikwijdte onderzoek

Om te kunnen beoordelen of de pilots GOV 1 en 2 succesvol zijn, is een uitgebreid monitoringsprogramma opgesteld.

Dit Statenvoorstel heeft betrekking op de resultaten van de monitoring van pilot GOV1 (doelgroep 12- en 65+).

De resultaten van de monitoring van de pilot GOV2 (doelgroep 12 tot en met 64 jaar) zullen in mei 2010 aan uw Staten voorliggen.

2.2. Uitvoering onderzoek

De evaluatie is uitgevoerd volgens de richtlijnen en de vier onderzoeksdoelen in de notitie SMART-indicatoren die op 6 juni 2008 is besproken door de Commissie EMG).¹ Per onderzoeksdoel is één indicator benoemd, waarvan de uitkomsten bepalend zijn voor het succes (zie tabel 3.1). Door de Commissie is een vijfde onderzoeksdoel toegevoegd, namelijk Waardering door de reiziger. Voor dit doel gelden twee indicatoren.

2.3. Onderzoeksgegevens

Tijdens het onderzoek is een analyse gemaakt van bestaande informatie en er zijn nieuwe gegevens verzameld:

- Twee enquêtes onder inwoners: een 0-meting in april 2008 (TNS-NIPO²) met een herhaling (1-meting) in februari 2009 (Mobycon);
- Twee enquêtes onder OV-gebruikers: in oktober 2008 en februari 2009 (Mobycon³);
- Voor het onderzoeksdoel Waardering door de reiziger is gebruik gemaakt van informatie uit de Klantenbarometer OV 2007 en 2008⁴.

3. Resultaten monitoring

3.1. Beoordeling resultaten

In onderstaande tabel 3.1 is aangegeven of en zo ja in welke mate de verwachte effecten van pilot GOV1 zijn gerealiseerd. Voor een juiste beoordeling van de resultaten is het volgende van belang:

- De evaluatie is met grote zorg uitgevoerd. Echter tellingen en enquêtes kennen altijd een bepaalde mate (5%) van onzekerheid;
- De evaluatieperiode liep van april 2008 (0-meting) tot en met februari

¹ Notitie EMG-0815.

² Rapport Monitoring Goedkoop Openbaar Vervoer, nulmeting pilots, TNS-NIPO, 25 juni 2008

³ Eindrapport Monitoring Goedkoop openbaar vervoer Pilot 1 (Mobycon, 15 april 2009), inclusief Managementsamenvatting Actualisatie Reizigersonderzoek Noord-Brabant 2008 (NEA, april 2009).

⁴ Een jaarlijks onderzoek in opdracht van het Kennisplatform Verkeer en Vervoer (KpVV) in de periode oktober tot en met december onder reizigers met het openbaar vervoer naar de mening en de tevredenheid over het openbaar vervoeraanbod.

2009 (1-meting). Pilot GOV1 liep op dat moment negen maanden (met in de maanden mei en juni 2008 zes weken staking in het OV), waardoor mogelijk nog niet alle effecten de kans hebben gehad tot uiting te komen. Uit landelijke ervaringen blijkt dat effecten van stakingen langer dan zes maanden kunnen doorwerken;

- De groep 12- is wel onderzocht, maar in de onderzoeksresultaten in tabel 3.1 buiten beschouwing gelaten. Gelet op de zeer geringe omvang (0,5% van het totale aantal reizigerskilometers) vallen over het OV-gebruik van deze groep geen zinnige conclusies te trekken;
- De Commissie EMG heeft op 6 juni 2008 aangegeven in haar advies aan uw Staten een afweging te maken op basis van bestuurlijke argumenten.

Datum

28 juli 2009

DIS-nummer

1567185

Tabel 3.1: Verwachte en gerealiseerde effecten pilot GOV1 per februari 2009

	Indicator	Verwacht	Realisatie	Mate waarin doelstelling na 9 maanden is bereikt
1	Emissiereductie PM10 (fijnstof)	+ 0-1%	+ 0,0%	Conform verwachting
2	Snelheid congestiegevoelige Wegvakken	0 %	0%	Conform verwachting
3	Toename OV-gebruik:	+ 28 %	+ 38 %	35% hoger dan verwacht
3a	Doelgroep 65+ ⁵			
3b	Doelgroep 65+ gerelateerd aan totale reizigerspopulatie	+ 3 %	+ 4,5 %	50% hoger dan verwacht ⁶
3c	Totale reizigerspopulatie	+ 3%	- / - 3%	Toename OV-gebruik door doelgroep 65+ dempt algemene krimp met 2%
4	Maatschappelijke participatie 65+	+ 10 %	+ 9%	Nagenoeg bereikt
5	Waardering door de reiziger:			
5a	Algemeen oordeel	+ 0,4	+ 0,1	Rapportcijfer gestegen van 8,1 naar 8,2
5b	Oordeel over prijs ⁷	+ 0,4	+ 1,7	Rapportcijfer gestegen van 7,3 naar 9,0

⁵ In tabel 3.1 is bij de indicatoren 3.a en 3.b. de ontwikkeling van het studentenvervoer met de OV-studentenkaart buiten beschouwing gelaten.

⁶ Bron: Actualisatie Reizigersonderzoek Noord-Brabant 2008, NEA, april 2009.

⁷ Bron: Klantenbarometer OV 2004-2008.

3.2. Toelichting op de resultaten

1. Milieu - Emissiereductie PM10 (fijnstof)

Zoals verwacht – en reeds aangegeven in notitie EMG-0815 - en ook conform de landelijke experimenten heeft de pilot vrijwel geen effect op de luchtkwaliteit (emissie PM10).

2. Economie - Snelheid congestiegevoelige wegvakken

Zoals verwacht – en reeds aangegeven in notitie EMG-0815 - en ook conform de landelijke experimenten heeft de pilot vrijwel geen effect op de snelheid van het autoverkeer op congestiegevoelige wegvakken.

3. Toename OV-gebruik

De onderstaande bevindingen worden bevestigd door de voorlopige WROOV-cijfers (landelijke verdeling reizigersopbrengsten) over het jaar 2008. De definitieve cijfers komen in het najaar van 2009 beschikbaar.

3a. Groei onder de doelgroep 65+

Onder de doelgroep 65 jaar en ouder was een toename van het OV-gebruik (stad- en streekvervoer) verwacht van 28%. De evaluatie laat een toename van 38%⁸ zien. Deze toename ligt ruim boven de verwachting en strookt met de bevindingen uit de landelijke experimenten met gratis openbaar vervoer voor ouderen.

3b. Groei onder de doelgroep 65+ gerelateerd aan de totale reizigerspopulatie

De stijging van het gebruik van het openbaar vervoer door 65+-reizigers leidt tot een stijging van het gehele OV-gebruik met 4,5% terwijl 3,0% was verwacht. Als gevolg van de staking in het OV in de maanden mei en juni 2008 is deze stijging feitelijk gerealiseerd in ruim zeven maanden.

3c. Groei totale reizigerspopulatie

Bij de berekening van de groei onder de doelgroep 65+ gerelateerd aan de totale reizigerspopulatie (3b.) is aangenomen dat het aantal reizigers uit de categorie 12 tot en met 64 jaar (doelgroep GOV2) gelijk zou blijven. Dit aantal is in Noord-Brabant in de periode 2007-2008 echter gedaald met 5,1% (afgerond 5%). Door de aanwas van 65+-reizigers (doelgroep GOV1) blijft de krimp van de totale reizigerspopulatie beperkt tot 2,55% (afgerond 3%).

4. Maatschappelijke participatie - Groei bezoekfrequentie in de doelgroep

Verwacht was een toename van 10% van het aantal bezoeken afgelegd door ouderen als gevolg van de pilot. De evaluatie laat zien dat het aantal bezoeken dat men aflegt stijgt, maar nog iets achterblijft bij de verwachting, namelijk 9%

⁸ Het betreft hier een puntschatting die is gebaseerd op de range van de percentages van de busreizigers van 65 jaar en ouder uit de eerste en tweede meting die als nieuwe reiziger en/of reiziger die vaker en/of langer in kilometers met de bus zijn gaan reizen door de introductie van het goedkope openbaarvervoerkaartje. Die range ligt tussen de 16% en 60% en leidt tot de puntschatting van 38%. Deze is niet één op één vergelijkbaar met de genoemde 28% uit de doelstelling.

in plaats van de verwachte 10%. Ook deze bevinding strookt met de resultaten uit de landelijke experimenten.

5. Waardering door de reiziger in de doelgroep 65+: toelichting op indicatoren

Deze indicator is op 6 juni 2008 door de Commissie EMG toegevoegd. De waardering van het openbaar vervoer door de reiziger wordt gemeten in de Klantenbarometer OV. Voor heel Nederland is het algemene oordeel over het openbaar vervoer met 0,2 rapportpunt gestegen en het oordeel over de prijs met 0,1. Omdat de Commissie EMG geen verwachte effecten heeft geformuleerd is door de onderzoekers voor de doelgroep 65+ voor beide oordelen als reële doelstelling een stijging van 0,4 rapportpunt aangehouden.

5a. Algemeen oordeel

De algemene waardering door ouderen is toegenomen van het rapportcijfer 8,1 in november 2007 naar 8,2 in november 2008. De doelstelling stijging met 0,4 rapportpunt wordt dus (nog) niet gehaald. Hierbij tekenen wij aan dat het rapportcijfer 8,2 al relatief hoog is.

5b. Oordeel over de prijs

Ook deze waardering wordt onderzocht in de Klantenbarometer. De evaluatie laat zien dat het oordeel over de prijs onder 65+ -reizigers is toegenomen van het rapportcijfer 7,3 in november 2007 naar 9,0 in november 2008. De toename bedraagt 1,7 rapportpunt en ligt ver boven de verwachte 0,4%.

3.3. Samenvatting resultaten

De resultaten zijn als volgt samen te vatten:

- Voor milieu (1.) en economie (2.) werden nauwelijks effecten verwacht, hetgeen ook is uitgekomen;
- Het gebruik van het OV door de doelgroep 65+ (3a.) stijgt ruim boven verwachting;
- Het gebruik van het OV is door de doelgroep 65+ gerelateerd aan de totale reizigerspopulatie (3b.) is hoger dan verwacht.
- De maatschappelijke participatie van ouderen (4.) is toegenomen en voldoet nagenoeg aan de verwachting;
- De algemene waardering van het OV door ouderen (5a.) ligt, ondanks de stakingen in het OV in mei-juni 2008, met rapportpunt 8,2 al relatief hoog en is gestegen, maar blijft 0,3 rapportpunt achter bij de door de onderzoekers aangehouden verwachting.
- De stijging van het oordeel over de prijs door ouderen (5b.) ligt ver boven verwachting.

3.4. Conclusie

De doelgroepenpilot Goedkoop Openbaar Vervoer is voor ouderen van 65 jaar en ouder (GOV1) is succesvol te noemen. Tijdens een betrekkelijke korte meetperiode van negen maanden zijn de verwachte effecten reeds grotendeels gerealiseerd.

4. Beschikbaar budget en toekomst GOV1

De geraamde kosten van de pilots GOV1 en GOV2 bedragen conform Memorie van Antwoord/Nota van Wijziging PS 18/07 € 20,3 miljoen met een bandbreedte van + of – 25% (€ 15,25 miljoen of € 25,4 miljoen).

Beschikbaar is € 26,6 miljoen: € 28 miljoen uit het Bestuursakkoord 2007-2011 minus € 1,4 miljoen (motie Transferia, PS 1 februari 2008).

In het beschikbare budget is geen rekening gehouden met het structureel voortzetten van de beide pilots. Voor de toekomst van pilot GOV1 staan daarom drie opties open:

- a. *Beëindigen op de vooraf vastgelegde datum 1 november 2009.* Hieraan zijn behoudens communicatiekosten geen verdere kosten aan verbonden. Voor communicatie is tussen de datum van het PS-besluit (2 oktober 2009) en de einddatum slechts vier weken beschikbaar;
- b. *Beëindigen op de vooraf vastgelegde datum 1 november 2009 met een coulanceregeling tot 1 januari 2010⁹.* In deze optie is meer tijd beschikbaar voor communicatie over het beëindigen van de pilot. De kosten van de coulanceregeling bedragen voor de provinciale concessies € 60.000 en voor het SRE-gebied € 10.000 en zijn op te vangen binnen het beschikbare pilotbudget;
- c. *Verlengen van GOV1 tot aan uiterlijk de einddatum van pilot GOV2, de mogelijkheid onderzoeken om het GOV1-tarief met ingang van de invoeringsdatum van de OV-Chipkaart in de provinciale OV-concessies elektronisch aan te bieden en een strategisch tarievenbeleid¹⁰ ontwikkelen met als ingangsdatum 1 juli 2010.* De kosten van verlengen tot uiterlijk 1 juli 2010 bedragen € 755.000 voor de provinciale concessies en € 125.000 voor het SRE-gebied (prijsspeil 2010) met een bandbreedte van + of – 15%. De kosten zijn op te vangen binnen het beschikbare pilotbudget.
Deze optie biedt de mogelijkheid om in de periode tot 1 juli 2010 op basis van de dan beschikbare middelen en de positieve resultaten van pilot GOV1 in samenhang met de introductie van de OV Chipkaart een integraal strategisch tarievenbeleid en een daarbij behorende marketingcommunicatiecampagne te ontwikkelen.

5. Voorstel aan PS

Gezien de positieve resultaten achten wij het beëindigen per 1 november 2009 van pilot GOV1 geen reële optie. Wij stellen u dan ook voor om:

⁹ Bij de voorgestelde coulanceregeling is 31 oktober 2009 de laatste dag waarop GOV1-meerreizenkaarten verkocht mogen worden. Reeds gekochte kaarten kunnen tot 1 januari 2010 gebruikt worden. Voor deze regeling is gekozen vanwege de korte tijdspanne tussen het PS-besluit (2 oktober 2009) tot beëindigen van GOV1 en de datum van beëindiging (1 november 2009). In de berekening van de kosten is ervan uitgegaan dat 30% van de doelgroep een of meer GOV1-meerreizenkaarten “op voorraad” neemt.

¹⁰ Het ontwikkelen van een strategisch tarievenbeleid is een van de doelstellingen uit de OV-visie 2006-2020.

Datum

28 juli 2009

DIS-nummer

1567185

1. Kennis te nemen van de resultaten van de monitoring van de pilot Goedkoop Openbaar Vervoer voor de doelgroep 12- en 65+ (GOV1);
2. Te onderschrijven dat de verwachte effecten voor de doelgroep 65+ grotendeels zijn gerealiseerd;
3. Vast te stellen dat de pilot GOV1 op de onderdelen vergroten maatschappelijke participatie en toename OV-gebruik succesvol is verlopen;
4. De pilot GOV1, inclusief het SRE-gebied, te verlengen tot uiterlijk 1 juli 2010, de datum van beëindiging van pilot GOV2;
5. In samenhang met de introductie van de OV-Chipkaart een strategisch tarievenbeleid met als ingangsdatum 1 juli 2010 en een daarbij behorende marketingcommunicatiecampagne te ontwikkelen;
6. De mogelijkheid te onderzoeken of het GOV1-tarief op de datum van invoering van de OV-Chipkaart in de provinciale OV-concessies elektronisch aangeboden kan worden.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de secretaris

mw. J.R.H Maij-Weggen

drs. W.G.H.M. Rutten

Auteur: J.M.M. van Eck- van Herwijnen toestel (073) 680 86 35

Bijgevoegd treft u de volgende bijlagen aan:

1. Notitie EMG-0815
2. Managementsamenvatting Eindrapport Monitoring Goedkoop openbaar vervoer Pilot 1 (Mobycon, 15 april 2009)

Ontwerp-besluit 33/09 B

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 2 oktober 2009

Statencommissie : Commissie Economie, Mobiliteit en Grote
Stedenbeleid, 18 september 2009

Onderwerp

Resultaten monitoring en toekomst Goedkoop openbaar vervoer pilot 1
(doelgroep 12- en 65+)

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 28 juli 2009;
- gezien het advies van de Commissie voor Economie, Mobiliteit en Grote Stedenbeleid d.d. 18 september 2009;
- gelet op de Wet personenvervoer 2000,

besluiten:

1. Kennis te nemen van de resultaten van de monitoring van de pilot Goedkoop Openbaar Vervoer voor de doelgroep 12- en 65+ (GOV1);
2. Te onderschrijven dat de verwachte effecten voor de doelgroep 65+ grotendeels zijn gerealiseerd;
3. Vast te stellen dat de pilot GOV1 op de onderdelen vergroten maatschappelijke participatie en toename OV-gebruik succesvol is verlopen;
4. De pilot GOV1, inclusief het SRE-gebied, te verlengen tot uiterlijk 1 juli 2010, de datum van beëindiging van pilot GOV2;
5. In samenhang met de introductie van de OV-Chipkaart een strategisch tarievenbeleid met als ingangsdatum 1 juli 2010 en een daarbij behorende marketingcommunicatie-campagne te ontwikkelen;
6. De mogelijkheid te onderzoeken of het GOV1-tarief op de datum van invoering van de OV-Chipkaart in de provinciale OV-concessies elektronisch aangeboden kan worden.

's-Hertogenbosch, 2 oktober 2009

Provinciale Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de griffier

's-Hertogenbosch

Datum

28 juli 2009

DIS-nummer

1567185

Directie

Economie & Mobiliteit

Bijlage(n)